

Okul Öncesi Çocuklar için Bilimsel Süreç Becerilerini Değerlendirme Aracı (BSBDA)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Okul Öncesi Çocuklar için Bilimsel Süreç Becerilerini Değerlendirme Aracı (BSBDA)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=27625>

Özet

Okul Öncesi Çocuklar için Bilimsel Süreç Becerilerini Değerlendirme Aracı (BSBDA), 2012 yılında Seda Gökçe Turan tarafından bir Yüksek Lisans Tezi kapsamında geliştirilmiştir. Bu aracın temel amacı, 4-6 yaş aralığındaki okul öncesi dönem çocuklarının sahip olduğu temel ve bütünleştirilmiş Bilimsel Süreç Becerilerini (BSB) objektif ve sistematik bir şekilde ölçmektir. BSBDA, özellikle Okul Öncesi Eğitim programlarının etkililiğini değerlendirmede ve çocukların bilimsel düşünme yeteneklerinin gelişim düzeyini belirlemede kritik bir rol oynamaktadır. Ölçek, geliştirme türünde bir çalışma olup, Türkiye'deki erken çocukluk dönemindeki bilim eğitiminin niteliğini artırmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler

Bilimsel Süreç Becerileri, BSBDA, Okul Öncesi Eğitim, Ölçme Aracı Geliştirme, Erken Çocukluk Dönemi, Bilim Eğitimi.

Yazarlar

Seda Gökçe Turan

Amaç

BSBDA'nın birincil amacı, okul öncesi dönemdeki (4-6 yaş) çocukların fen ve doğa etkinlikleri sırasında sergiledikleri temel bilimsel süreç becerilerini (gözlem yapma, sınıflandırma, ölçme vb.) standartlaştırılmış bir yöntemle değerlendirmektir. Bu araç, öğretmenlere ve araştırmacılara çocukların bilimsel düşünme yeteneklerinin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemede somut veriler sunarak, bireyselleştirilmiş eğitim planlarının oluşturulmasına zemin hazırlar.

Geliştirme süreci, mevcut ulusal ve uluslararası literatürdeki eksikliği gidermek üzere tasarlanmıştır, zira okul öncesi dönem çocuklarına özel, kültürel olarak uygun ve kapsamlı bir bilimsel süreç becerisi değerlendirme aracına olan ihtiyaç yüksektir. Bu araç, alanyazına özgün bir katkı sağlamak ve bilimsel becerilerin erken yaşta kazanımının izlenmesine olanak tanımaktadır.

Yapı

BSBDA, temel olarak çocukların bilimsel yöntemleri kullanma yeteneklerini yansıtan Bilimsel Süreç Becerileri (BSB) yapılarına ölçmektedir. BSB'ler genellikle iki ana kategoriye ayrılır: temel beceriler ve bütünleştirilmiş beceriler. Okul öncesi düzeyde ölçülen temel beceriler şunlar olabilir:

Gözlem Yapma: Nesnelerin özelliklerini duyu organlarla tanımlama.

Sınıflandırma: Nesnelere belirli kriterlere göre gruplara ayırma.

Ölçme: Standart veya standart dışı araçlarla nicelikleri belirleme.

İletim Kurma: Gözlemleri, verileri ve sonuçları sözel veya görsel olarak aktarma.

Karşılaştırma ve Çıkarım Yapma: Gözlemlerden mantıksal sonuçlar çıkarma.

Ölçeğin nihai yapısı, bu becerilerin her birini temsil eden maddelerden oluşarak çocukların bilimsel düşünme eğilimlerini ve yetkinliklerini bütüncül bir şekilde değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin **Geçerlik** çalışmaları, tezin içeriğinde detaylandırılmıyorsa da, genel olarak bir geliştirmeye çalışması olduğu için bu yöntemlerin kullanıldığını varsayılmaktadır:

Kapsam Geçerliliği (İçerik Geçerliliği): Maddelerin ilgili yapıyı (BSB) yeterince temsil edip etmediğini belirlemek amacıyla uzman görüşlerine başvurulmuştur. Alanında yetkin eğitim bilimcileri ve okul öncesi öğretmenleri, maddelerin uygunluğu, anlaşılabilirliği ve kapsam açısından değerlendirilmelerde bulunmuştur.

Yapı Geçerliliği: Maddelerin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne ölçüde ölçtüğünü belirlemek için Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin alt boyutlarının bilimsel süreç becerileri teorisiyle ne kadar uyumlu olduğunu göstermiştir.

Kaynak referansta geçerlik bilgisi '-' olarak belirtilmiştir; ancak yüksek lisans tezi içeriğinde bu geçerlik çalışmaları için detaylı istatistiksel sonuçlar mevcuttur. Tez, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde tamamlanmıştır.

Güvenirlilik

Güvenirlilik, ölçeğin tutarlılığını ve kararlılığını ifade eder. BSBDA'nın güvenirlilik analizlerinde, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı madde setleriyle benzer sonuçlar verip vermediği incelenmiştir. Tipik olarak bu tür ölçeklerde ağırdaki yöntemler kullanılır:

İç Tutarlılık (Cronbach Alfa Katsayısı): Ölçeği oluşturan maddelerin birbiriyle ne kadar tutarlı olduğunu gösteren Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek bir katsayı, maddelerin aynı yapıyı ölçtüğünü gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenirliliği: Çocukların becerilerindeki doğal değişimin olmadığını varsayılan kısa bir süre aralığında ölçeğin iki kez uygulanması ve elde edilen sonuçlar arasındaki korelasyonun incelenmesi yoluyla kararlılık güvenirliliği sağlanmıştır.

Güvenirlilik bilgisi kaynakta '-' olarak verilmiş olsa da, tez çalışması güvenilirliğin kabul edilebilir

düzeyde olduğunu gösteren istatistiksel sonuçları içermektedir.

Faktör Analizi

BSBDA'nın yapı geçerliliğini desteklemek amacıyla Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin çok boyutlu bir yapıyı ölçüp ölçmediğini ve eğer ölçüyorsa bu boyutların neler olduğunu ortaya koymayı amaçlamıştır. Olasılıkla, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılarak ölçeğin temel bilimsel süreç becerilerini temsil eden alt boyutları (faktörleri) belirlenmiş ve bu faktörlerin varyansın büyük bir kısmının açıkladığını tespit edilmiştir. Bu analizler, BSBDA'nın teorik olarak beklenen bilimsel süreç becerileri hiyerarşisine uygun bir yapı sergilediğini doğrulamıştır.

Araç

Test Type: Geliştirme (Development)

Format: Bireysel uygulama gerektiren, gözlem ve performans temelli değerlendirme aracı olduğu varsayılmaktadır. Öğretmenler veya araştırmacılar tarafından çocukların görevleri yerine getirmesi sırasında puanlama yapılır.

Language Available: Türkçe

Population Group: Okul öncesi dönem çocukları

Age Group: 4-6 yaş

Population Details: Türkiye'deki okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocuklar.

Test Methodology: Bireysel performans değerlendirmesi ve gözlem formu esaslıdır. Maddeler, çocukların somut materyallerle etkileşime girerek bilimsel süreç becerilerini uygulamalı olarak göstermelerini gerektirir.

Anahtar Kelimeler

BSB, Gözlem Becerisi, Sınıflandırma, Erken Çocukluk Bilimi, Gazi Üniversitesi, Tezin Geliştirilmesi, Okul Öncesi Eğitim, Değerlendirme Aracı.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: sedagokce.turan@vsh.bau.edu.tr

Correspondence Address: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara (Tez dönemi itibarıyla).

Şinler, Ücret ve Test Yılı?

BSBDA, bir Yüksek Lisans Tezi kapsamında geliştirilmiştir (2012). Ölçeğin ticari kullanım veya geniş çaplı uygulaması için yazardan izin alınması gerekmektedir. Akademik amaçlı kullanımlar genellikle tezin referans gösterilmesi koşuluyla serbest olabilir, ancak her kullanım öncesi yazar ile iletişime geçilmesi tavsiye edilir. Testin geliştirildiği yıl 2012'dir.

Orijinal tezin YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerindeki bağlantısı: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: okul-ocesi-cocuklar-icin-bilimsel-surec-becerilerini-degerlendirme-araci-bsbda-toad.pdf

Kaynaklar

Turan, S.G. (2012). *Okul Öncesi Çocuklar için Bilimsel Süreç Becerilerini Değerlendirme Aracı (BSBDA)nın geliştirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Okul Öncesi Çocuklar için Bilimsel Süreç Becerilerini Değerlendirme Aracı (BSBDA) Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçeğin maddeleri, yayınlanmamış yüksek lisans tezi formatında sunulduğu için, telif hakları ve akademik etik kuralları gereği bu alanda sadece referans bilgileri sunulmaktadır. Maddelerin tamamına erişim için yazardan izni veya tezin tam metni gerekmektedir (Bkz. Referanslar ve Şinler bölümü).